

Zaniknutý stredoveký kostol a nález vzácneho zvona v Seniakovciach

Menšia šarišská obec v južnej časti okresu Prešov nemala donedávna žiadne známe hmotné pozostatky svojej histórie. Po zbúraní stredovekého kostola sa zdalo, že pri poznávaní dejín obce sa bádateľ nemá o čo oprieť, lebo i archívne pramene o obci sú pomerne skromné. V novom kostole bol však objavený zvon zo 16.storočia a pátra sa aj po ďalšom vybavení starého kostola.

Prvá písomná zmienka o obci pochádza z r.1378, ale stredoveký kostol a názov obce svedčia o jej staršom pôvode. Prof. F.Uličný predpokladá vznik starobylej slovenskej dediny „Seniak“ už pred 13.storočím, architektúra sakrálneho objektu nasvedčuje o výstavbe na prelome 13.-14.storočia, pričom polkruhový záver svätyne vychádzajúci ešte z románskej architektúry posúva stavbu viac do 13.storočia. Podobné objekty sa v regióne Šariša nachádzajú len v Žehni, Chmeľovci a Jakubovej Voli. Kostol bol vybudovaný v strede obce ako malá jednoloďová stavba s pozdĺžnou orientáciou v smere V-Z. Loď s obdĺžnikovým pôdorysom bola krytá rovným trámovým stropom a svätyňa s polkruhovým uzáverom mala tiež len rovný strop. Kostol bol prístupný zo západnej strany, kamenným gotickým portálom s lomeným záklenkom a profilovaným ostiením. Na západnej strane nad vysokým štítom trčala zo sedlovej strechy drevená vežička, v ktorej bol osadený novo-objavený zvon. Okrem toho sa v kostole nachádzalo aj barokovo- rokokové vybavenie (tabernákulum, svietniky, obrazy) a vraj i kamenná mohutná krstiteľnica (najsôr stredoveká) v jeho exteriéri. V r.1956 však tento hodnotný, pamiatkovo chránený objekt miestni veriaci kompletne zbúrali, aby si mohli postaviť nový. Ten dobudovali až v r.1989. Inventár kostola bol medzitým uskladnený medzi veriacimi a 2 zvony v provizórnej zvonici. Dodnes sa žiaľ zachovali iba zvony, prenesené do veže nového kostola. Väčší pochádza z 20. a menší zo 16.storočia.

Menší zvon tak je zatiaľ jediným zisteným pozostatkom zbúraného kostola a zároveň predstaviteľom menej početnej skupiny ranorenesančných zvonov 16.storočia. Koruna zvona je 6-ramenná so stredným stĺpikom, ramená majú skosené hrany. Plášť zvona je pod horným okrajom horizontálne členený dvojicou dookola obiehajúcich plastických liniek, ktoré z obidvoch strán rámujú nápisovú časť - jednoriadkový latinský nápis „AIIIO DOMIII 1580“. Spodný okraj je členený dookola obiehajúcou plastickou linkou. Autenticky zachovaný zvon z r.1580 bol vyrobený v doposiaľ neznámej dielni. Až doteraz sa zvon nikde nespomínal, nebol nikde evidovaný. Krajský pamiatkový úrad Prešov spracoval návrh na vyhlásenie za NKP a v najbližšom čase budú mať Seniakovce prvú pamiatku.

Mgr. Dominik Sabol